

JEDN. IDENT.: RRTV-5347542
VÁŠ DOPIS ZN.:
NAŠE Č. J.: RRTV/3523/2016-LOJ
SP. ZN.: 2016/1056/LOJ/FTV
ZASEDÁNÍ RADY:

VYŘIZUJE: Analytický odbor

DATUM, MÍSTO: 22.11.2016, Praha

FTV Prima, spol. s r.o.

Na žertvách 132/24

18000 Praha

Česká republika

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen Rada) v rámci své působnosti dané ustanovením § 5 písm. a) a f) a § 59 odst. 1–3 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (dále jen zákon č. 231/2001 Sb.), v platném znění,

upozorňuje

provozovatele FTV Prima, spol. s r.o., IČ: 48115908, se sídlem: Praha 8-Libeň, Na Žertvách 24/132, PSČ 18000, na porušení ustanovení § 32 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb., jehož se dopustil odvysíláním pořadu Aliho parťáci dne 30. října 2016 od 7:40 hodin na programu Prima COOL, konkrétně scény evokující seriál South Park. V této scéně je verbálně prezentováno sexuálně explicitní chování se zneužitím spícího člověka, sex je zde prezentován výhradně jako prostředek k ponížení druhého člověka, aniž by zazněl jakýkoli korektiv takového jednání, navíc homosexuální orientace je prezentována jako něco abnormálního a vzbuzujícího automaticky posměch a odsouzení kolektivu. Vzhledem k tomu, že je pořad zaměřen na mladistvé publikum, takto zvládnutelné téma sexu použitého pouze k ponížení kamaráda, bez náznaku spojení tělesného projevu s citovou stránkou mezilidského vztahu, může ohrozit mravní, psychický a fyzický vývoj mladistvých diváků, přičemž vzhledem k času vysílání je důvodné předpokládat i přítomnost diváků dětských.

Rada stanovuje lhůtu k nápravě 7 dní ode dne doručení upozornění.

Odůvodnění:

Provozovatel FTV Prima spol., s r. o. provozuje program Prima COOL šířený prostřednictvím družice na základě licence udělené správním rozhodnutím sp.zn.: 2008/1554/KOZ/FTV č.j. koz/1541/09, šířeného prostřednictvím pozemních vysílačů v systému DVB-T na základě licence udělené správním rozhodnutím sp.zn.: 2009/966/KOZ/FTV č.j.: KOZ/264/2009 a šířeného prostřednictvím zvláštních přenosových systémů na základě správního rozhodnutí sp.zn.: 2015/1010/FIA/FTV č.j.: RRTV/4388/2015-FIA.

Rada se na svém 21. zasedání, konaném dne 22. listopadu 2016, zabývala diváckou stížností č.j. 7983/2016-P a zjistila následující:

Provozovatel FTV Prima spol., s r. o. odvysílal dne 30. října 2016 od 07:40 hodin na programu Prima COOL pořad Aliho parťáci.

Pořad spočívá v setkání pěti YouTuberů „v mixu bláznivé zábavy z jednoho pražského bytu hostitele Aliho“. Jedná se o současnou českou zábavnou show určenou de facto především mládeži plus minus pubertálního věku. Proto zde jde o témata, která jsou jí vlastní – YouTube, hry, filmy, moderní technologie – vše projektováno se snahou o zábavný nadhled a odstup. Pořad je sestaven z krátkých bloků a odehrává se v „doupěti“ Aliho, jakémsi pseudopostmoderním interiéru, kam si hlavní protagonista každý týden zve své přátele: talentované YouTubery. Pořadem provází Tomáš Zvelebil alias Ali, který je rovněž jeho autorem. Mezi stále účinkující pořadu přicházejí rovněž další hosté ze světa známých osobností – komici, sportovci a osobnosti technologické scény – z čehož při natáčení vznikají „komické“ situace. Pořad je žánrově nevyhraněn, balancuje mezi dokumentárně laděnými pasážemi z dění na místě natáčení, komickými vsuvkami a zábavnými animacemi.

V pořadu se vyskytuje i scéna odkazující na seriál South Park. Scéna je tvořena čtyřmi animovanými figurami, evokujícími zmíněný seriál. Tyto figury jsou doplněny hlavami – jedná se o tváře protagonistů pořadu Aliho parťáci. Celá scéna zůstává statická, jen „mluvící hlavy“ mezi sebou vedou následující dialog:

„Ty vole, tak tohle je moje nejlepší noční fotka!“

„A cos mu zase udělal?“

„No prostě sem počkal, až usne, stáhnul mu kalhoty a jeho péro si narval do huby.“

„Ty vole, a tím si ho dostal jak?“

„Protože teď bude vypadat jako buzna.“

„Ty vole, to spíš ty vypadáš jako buzna!“

„Cože?“

„Když si strkáš jeho péro do huby, tak si teplej ty, ty blbče!“

„Kenny, že nevypadám jako buzna?“

„Vypadáš jak totální buzna ... “

Rada konstatovala:

V této scéně jde o verbalizaci homosexuálního sexuálního jednání, přičemž **homosexuální zaměření bylo prezentováno jako něco nežádoucího, co je předmětem posměchu a odsouzení, nadto bylo prezentováno chování popisující de facto sexuální násilí**. Jeden mladík si strčil do úst penis spícího kamaráda, jedná se tedy o **nedobrovolný orální sex minimálně v náznakové poloze, aniž by zaznělo jakékoli odsouzení takového chování nebo jakékoli pochyby o správnosti takového jednání**. Jediná pochybnost, kolem které se scéna točí, je obava chlapce, zde nebude považován za „buznu“ či zda nebude vypadat jako „buzna“. Scéna popisuje hrubými a vulgárními výrazy sexuálně explicitní jednání, („jeho péro si narval do huby“), **zaměřené výhradně na ponížení druhého člověka**, když jeden z páru je zneužit ve spánku k pořízení pornografické fotografie, aby byl následně znectěn tím, že bude mylně považován za homosexuála, tedy „buznu“, **aniž by byl opět přítomen sebemenší korektiv identifikující takové chování jako závadné, je vzhledem k zaměření pořadu na mladistvé a velmi mladistvé publikum nositelem reálného nebezpečí, že může přispět k relativizaci faktické závadnosti takového jednání v psychice nedospělého jedince**. Sexuální chování je zde prezentováno čistě jako prostředek ponížení jiné osoby, bez náznaku spojení tělesného projevu s citovou stránkou mezilidského vztahu.

Rada bere na vědomí, že je možné teoreticky dojít k relativizaci situace tím, že jde o humornou nadsázku parodující jiný pořad, **nicméně pak podmínkou musí být, aby tato nadsázka byla zřejmá, zejména tím, že by obsahovala nějaký humorný rozměr. V tomto případě absentuje i snaha o vtíp**. Tuto scénu lze ve

skutečnosti vyhodnotit pouze jako **spojení sexuální tematiky s vulgaritou, hrubostí a zlomyslnou snahou ublížit, přičemž u těkající fantazie dětského diváka nelze vyloučit ani návodný dopad.**

Dále nelze odhlédnout od faktu, že homosexualita je prezentována jako něco nenormálního, a homosexuálně zaměřený jedinec je prezentován jako někdo, kdo je automaticky v kolektivu vrstevníků vnímán negativně a posměšně.

Rada konstatuje, že správní delikt porušení § 32 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb.

„Provozovatel vysílání je povinen nezařazovat v době od 06.00 hodin do 22.00 hodin pořady a upoutávky, které by mohly ohrozit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých; tato povinnost se na provozovatele vysílání nevztahuje, je-li vysílání koncovému uživateli dostupné na základě písemné smlouvy uzavřené s osobou starší 18 let a je k němu poskytnuto technické opatření, které této osobě umožňuje omezit přístup k vysílání dětem a mladistvým“

je deliktem ohrožovacím, u něhož k vyvození odpovědnosti postačí pouhé ohrožení objektu, viz například rozsudek NSS č.j. 8 As 50/2015 ze dne 13. října 2015.

„Z logiky ohrožovacího deliktu, jak byla vymezena výše, pak především plyne, že není určující výše či povaha vzniklých škod (na níž byl znalec v citované části posudku dotazován) ..., ale následek jednání stěžovatele, které životní prostředí ohrozilo. Pro účely trestního práva (k němuž lze v případě správního trestání přihlídnout) jsou ohrožovací delikty definovány tak, že „k jejich dokonání postačuje pouhé ohrožení chráněného zájmu. Jejich následek spočívá ve vyvolání situace, při níž hrozí reálné nebezpečí, a chybí jen jeden nebo několik málo aktů k tomu, aby nastala porucha, k níž vyvolaný stav směřuje“ (Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, Praha, 2012, str. 2768). Ohrožovací následek znamená vyvolání stavu, který představuje pro objekt přestupku (tedy pro určitý zájem společnosti chráněný zákonem) hrozbu jeho poruchy neboli stav nebezpečí. Poruchový následek pak znamená již přímý zásah objektu přestupku.“

Jinak řečeno, Rada usoudila, že pro porušení zákonné povinnosti provozovatele postačuje vyvolání situace, při níž hrozilo nebezpečí narušení fyzického, psychického nebo mravního vývoje dětí a mladistvých.

Rada dále vzala v potaz:

Pro argumentativnost a zřetelnost své správní úvahy se Rada rozhodla definovat pojmy, jichž zákon č. 231/2001 Sb. užívá:

Čl. 7 odst. 2) Evropské úmluvy o přeshraniční televizi uvádí:

Všechny části programů, které by mohly poškozovat fyzický, psychický či morální vývoj dětí a dospívajících, nesmějí být zařazovány do vysílání v čase, kdy je pravděpodobné, že by je tyto osoby mohly sledovat. Tato podmínka je přímo aplikovaná právě v ustanovení § 32 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb.

V prvé řadě se Rada rozhodla definovat pojem děti a mladiství, přestože se na první pohled jedná o terminologii obecně známou.

Dítětem se dle 61. 1 Úmluvy o právech dítěte (dále jen Úmluva) rozumí každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.

Dle čl. 3 Úmluvy musí být zájem dítěte předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy nebo, správními orgány nebo zákonodárnými orgány. Čl. 17 pak upravuje důležitou funkci hromadných sdělovacích prostředků (...) a za tímto účelem státy, které jsou smluvní stranou Úmluvy, povzbuzují tvorbu odpovídajících zásad ochrany dítěte před informacemi a materiály škodlivými pro jeho blaho, majíce na mysli ustanovení čl. 13 a 18 Úmluvy.

Zákon č. 89/2012 Sb. (Občanský zákoník)

§ 30 a následující rozlišují fyzické osoby na zletilé a nezletilé. Zletilosti se nabývá dovršením osmnáctého roku. Před dosažením tohoto věku se zletilosti nabývá přiznáním svéprávnosti nebo uzavřením manželství. Takto nabytá zletilost se neztrácí ani zánikem manželství ani prohlášením manželství za neplatné.

Za mladistvého se dle ustanovení § 42 trestního zákona považuje osoba, která v době spáchání trestného činu dovršila patnáctý rok a nepřekročila osmnáctý rok svého věku.

Dle § 2 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů se dítětem rozumí osoba mladší patnácti let a mladistvým osoba mezi patnáctým a osmnáctým rokem věku.

Rada tedy má za to, že v souladu s její povinností dohlížet na dodržování zákonů v oblasti vysílání je také dohlížet v oblasti vysílání na zájmy a blaho dětí tak, jak vychází především z Úmluvy. Další, v právním řádu užívaný, pojem dětí a mladistvých je pak již podskupinou této definice a nepřekračuje její věkové hranice.

Rada tedy tvrdí, že § 32 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb. rozumí pod pojmem děti a mladiství všechny osoby ve věku do osmnácti let bez dalšího přesnějšího vymezení, (dále jen dítě).

Rada se dále zabývala pojmy ohrožení fyzického, psychického nebo mravního vývoje.

Rada se domnívá, že není nutné polemizovat nad obsahem slova vývoj, jakož i pojmu fyzický, nebo-li tělesný a pojmu psychický, nebo-li duševní, neboť se dle jejího názoru jedná o pojmy obecně známé.

V případě pojmu morální vychází Rada z morálky, tedy sféry lidského jednání a chování pozorovatelné z hlediska etických hodnot; morální pak chápe jako soubor pravidel morálky, jimiž se řídí jednání lidí v určité společnosti. V této souvislosti považuje Rada za vhodné zmínit také pojem dobré mravy - měřítko hodnocení konkrétních situací, odpovídajícím obecně uznávaným pravidlům slušnosti v souladu s obecnými morálními zásadami demokratické společnosti.

Možné ohrožení pak Rada vykládá jako případnou, možnou odchylku z normálního (obvyklého běžného, průměrného) vývoje jedince v důsledku zhlédnutí pořadu nebo upoutávky v televizním vysílání, které ale fakticky nemusí dojít (může jí být včasným zásahem, např. dalších osob, zabráněno).

Rada má za to, že je její povinností dohlížet, aby konkrétním pořadem nebo upoutávkou nemohla být způsobena odchylka od jedinečného vývoje osobnosti dítěte, a to jednotlivě nebo současně ve všech

součástech jeho vývoje, tedy (buď jenom) tělesné, (a/nebo jenom) duševní, jakož (také současně nebo jenom) i v jeho normách chování.

Rada se výše uvedenými skutečností zabývala na svém 21. zasedání, konaném ve dnech 22. listopadu 2016, a dospěla k závěru, že došlo k porušení § 32 odst. 1 písm. g) zákona č. 231/2001 Sb., jehož se provozovatel dopustil odvysíláním pořadu Aliho partáci dne 30. října 2016 od 7:40 hodin na programu Prima COOL, konkrétně scény evokující seriál South Park. V této scéně je verbálně prezentováno sexuálně explicitní chování se zneužitím spícího člověka, sex je zde prezentován výhradně jako prostředek k ponížení druhého člověka, aniž by zazněl jakýkoli korektiv takového jednání, navíc homosexuální orientace je prezentována jako něco abnormálního a vzbuzujícího automaticky posměch a odsouzení kolektivu. Vzhledem k tomu, že je pořad zaměřen na mladistvé publikum, takto zvlgarizované téma sexu použitého pouze k ponížení kamaráda, bez náznaku spojení tělesného projevu s citovou stránkou mezilidského vztahu, může ohrozit mravní, psychický a fyzický vývoj mladistvých diváků, přičemž vzhledem k času vysílání je důvodné předpokládat i přítomnost diváků dětských.

Rada se proto usnesla, že je nezbytné provozovatele na toto porušení zákona upozornit.

Pokud Rada dle § 59 odst. 1 zákona č. 231/2001 Sb. zjistí, že provozovatel vysílání porušuje povinnosti stanovené tímto zákonem nebo podmínky udělené licence, upozorní jej na porušení tohoto zákona a stanoví mu lhůtu k nápravě, která musí být přiměřená charakteru porušené povinnosti. Dojde-li k nápravě ve stanovené lhůtě, Rada sankci neuloží.

Dle § 59 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb. dojde-li k nápravě ve stanovené lhůtě, Rada sankci neuloží.

Pokud by provozovatel uvedenou povinnost dále neplnil, bude Rada, v případě dalšího zjištění stejného porušení zákona č. 231/2001 Sb., oprávněna ve správním řízení uložit sankci v souladu s příslušnými ustanoveními zákona č. 231/2001 Sb.

Poučení:

Proti upozornění na porušení zákona není přípustná žaloba podle § 66 zákona č. 231/2001 Sb.

Ivan Krejčí
předseda Rady
pro rozhlasové a televizní vysílání